

Fællesskaber er noget, vi skaber sammen

Sønderborg Kommunes politik for
det frivillige sociale og sundheds-
fremmende område 2020 - 2023

Styringstrekant

Politikken tager afsæt i Sønderborg Kommunes styringstrekant. Styringstrekanten sikrer en helhedsorienteret udvikling og sammenhæng mellem vision og strategi, kommuneplan, politikker, planer og handlinger. Som det fremgår af styringstrekanten, er 'Politikker' afledt af byrådets visioner.

Grundfortælling

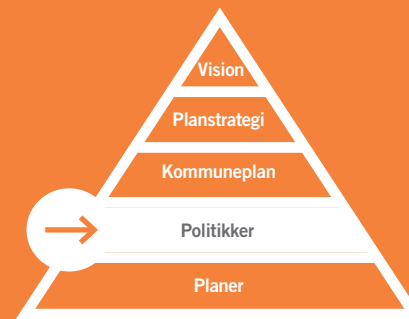
I Sønderborg er hele Europa inden for din rækkevidde. Det er her, at Skandinavien og det kontinentale Europa mødes og bindes sammen. Storbyer som Flensborg, Hamborg og Kiel er vores tætte naboer, imens den veludbyggede infrastruktur med motorvej og lufthavn sikrer korte afstande til andre metropoler som f.eks. Berlin og København.

Vores særlige placering som naturligt knudepunkt i grænselandet har givet os en helt speciel evne til at samarbejde på tværs af grænser, kulturer og skel, og i dag bor og lever 120 forskellige nationaliteter i Sønderborg.

På den ene side rummer Sønderborg alle storbyens karakteristika: Nogle af Danmarks største globale industrikoncerner ligger her. Universitetets campus er landets mest internationale med studerende fra over 50 lande, og snakken på alverdens sprog summer i byens mange restauranter og caféer. Det er også i Sønderborg, at du finder ligeså mange kulturoplevelser og events, som der er dage i året.

Men Sønderborg er på samme tid også noget ganske andet, for vi er en storby midt i naturen. Her er skove, strande, bakker, lunde og søer. Her er 250 km krøllet kystlinje. Her er plads til udfoldelse, ro og dybde.

Styringstrekanten

Grundfortællingen

Byrådets
Vision og
Planstrategi

Et godt
liv

Bæredygtige
byer, lokal-
samfund og
fællesskaber

Uddannelser

Arbejdsmarked,
videns-
samfund og
erhvervs-klima

Grøn
omstilling

Turist-
destination

Bæredygtige byer, lokalsamfund og fællesskaber

Vi vil fortsat arbejde med at synliggøre de enkelte byers potentiale og identitet gennem en målrettet udvikling af vores byer. Udviklingen sker gennem blandt andet bystrategier og områdeinitiativer, herunder et rigt kulturliv samt et stærkt og aktivt forenings- og idrætsliv. Byerne skal sættes ind i en fælles sammenhæng, der bidrager til en positiv udvikling af kommunen som helhed.

De seks fokusområder

Byrådets Vision og Planstrategi tager udgangspunkt i hele Sønderborg Kommune – med områdets unikke position med særegne landskaber, landsbyer, byer og kulturhistorie.

Byrådets tre fyrtårnsprojekter, Project Zero, Byens Havn og Nordals Ferieresort, er udtryk for, at vi tør satse, prioritere, handle og gennemføre. De seks fokusområder er udpeget af Byrådet og skal skabe sammenhæng mellem den overordnede vision for kommunens udvikling og de fokusområder samt handlinger, der arbejdes med på tværs af fagudvalg og politisk ståsted. De seks fokusområder er udtryk for en politisk prioritering af emner, som skal sætte retning for arbejdet i hele Sønderborg Kommune.

Indledning

Sønderborg Kommunes politik for det frivillige sociale og sundhedsfremmende område understøtter Byrådets fokus på at udvikle bæredygtige byer og lokalsamfund i tæt fællesskab med borgere, foreninger og erhvervsliv. For os er fællesskaber centrale. Meningsfulde fællesskaber skaber forandring og social inklusion og bidrager dermed til øget livskvalitet for den enkelte. Frivillige fællesskaber kan og skal noget andet end den kernevelfærd, kommunen leverer. Frivillige skaber bånd på tværs af sociale og økonomiske skel og bidrager til sammenhængskraften i samfundet. Borgere, der selv oplever udfordringer, kan have stor glæde og gavn af at være frivillige for andre i samme situation eller med andre udfordringer. Når borger hjælper borger, sker der noget, som ikke kan kopieres andre steder. Alle borgere er med andre ord lige meget værd. Og det skaber en unik tillid og tryghed. Frivillighed har derfor en særlig værdi i sig selv og skal ses som et afgørende og vigtigt element i vores velfærdssamfund.

Sønderborg Kommune har et centralt fokus i politikken på at understøtte det frivillige sociale og sundhedsfremmende område i en sådan grad, at eksisterende fællesskaber kan udvikles og nye kan opstå. Dette med henblik på i større grad at omfavne den virkelighed og de tendenser, vi står over for nu og her på frivillighedsområdet.

Politikken for det frivillige sociale og sundhedsfremmende område er kommunens ramme for denne opgave og har til hensigt at give alle interesserede et retningsbillede for, hvordan kommunen arbejder med frivillighed. Ligeledes er hensigten at give kommunens medarbejdere en fælles forståelse af opgaven.

Politikken beskriver overordnet, hvilke fokusområder, der er centrale i politikken, og hvilke målsætninger, kommunen har på hvert fokusområde. Ligeledes foldes ud, hvordan kommunen arbejder med fokusområderne i politikken levetid.

Politikken skal ses i tæt samspil med kommunens øvrige politikker, specifikt fremhæves Sundhedspolitikken, Værdighedspolitikken, Socialpolitikken og Idræts- og Fritidspolitikken. Politikken for det frivillige sociale og sundhedsfremmende område spiller desuden godt sammen med kommunens Bæredygtighedspolitik, specielt i forhold til den sociale og kulturelle bæredygtighed. Som medlem af UNESCO Learning Cities fokuserer Sønderborg Kommune blandt andet på bæredygtighed med afsæt i centrale begreber som ”livslang læring for alle” og ”medborgerskab”.

Politikken gælder for perioden 2020-2023.

Indhold

Indledning	3
Forord	5
Hvad er frivillighed for borgerne?	6
Vores Frivillighedsvision	7
Fire fokusområder	8
Fokusområde 1 – Fleksible rammer og vilkår	
Fokusområde 2 – Brobygning	
Fokusområde 3 – Ensomhed	
Fokusområde 4 – Mental sundhed	
Fra politik til praksis	15

*Der skal være råderum
for at de frivillige kan få
lov til at udfolde sig*

Workshopdeltager

Forord

Vi har i Sønderborg Kommune igennem mange år været vant til, at frivillige har organiseret sig i de frivillige sociale og sundhedsfremmende foreninger og engageret sig i en bestemt opgave over længere tid. I de seneste år har dette billede imidlertid ændret sig – også på landsplan. Ændringen tilskrives dels en ændret demografi, hvor flere ældre raske og aktive medborgere involverer sig i frivillighed. Dels en yngre generation, der ikke har mulighed og tid til at engagere sig i foreningsfrivillighed i samme omfang som tidligere. Derfor er der i dag i større grad et ønske om fleksibilitet i forhold til frivillighed. De frivillige aktiviteter skal ud over at motivere den enkelte og at give den enkelte mening også kunne tilpasses, så hverdagen kan fungere - uanset hvor den enkelte befinder sig i livet. På den baggrund ses en tendens til, at flere og flere aktive medborgere involverer sig som ad hoc frivillig og ikke kun som frivillig gennem en forening.

Det er afgørende, at vi som politikere forholder os til ovenstående ændringer på det frivillige sociale og sundhedsfremmende område. Hvordan skal vi som kommune tilrettelægge vores indsatser, således at vi bedst muligt bidrager ind i samarbejdet med frivillige og aktive medborgere og understøtter etablering af flere og nye fællesskaber? Det har vi spurgt frivillige fra det frivillige sociale og sundhedsfremmende område, aktive medborgere, foreninger og medarbejdere i Sønderborg Kommune om på tre workshops. Det har været afgørende for, at vi nu står med en nytænkende og bredere politik. Bredere forstået i den

forstand, at politikken omfavner en større gruppe af frivillige og aktive medborgere end tidligere. Samtidig adresseres to høj-aktuelle udfordringer, der er gældende ikke kun i Sønderborg Kommune men også på landsplan, som der ønskes et større fokus på i det fremadrettede arbejde i Sønderborg Kommune; ensomhed og mental sundhed.

Vi vil gerne sige tusind tak til de mange, der har bidraget med input og nye perspektiver.

Vi glæder os til samarbejdet.

Helge Larsen
Formand for
Sundhedsudvalget

Erik Lauritzen
Borgmester

Sønderborg Kommunes forståelse af:

- Frivilligt socialt og sundhedsfremmende arbejde
- Aktivt medborgerskab

Fælles kendetegn ved frivilligt socialt og sundhedsfremmende arbejde og aktivt medborgerskab:

- Ulønnede aktiviteter til gavn for fællesskabet og/eller lokalsamfundet
- Frivillige afgør selv, hvilke aktiviteter de vil tage på sig, og hvordan aktiviteterne skal tilrettelægges – frivillige leder frivillige.
- Drevet af et engagement og/eller en interesse for en bestemt opgave og/eller målgruppe
- Udføres uden fysisk, retlig eller økonomisk tvang
- Udføres til gavn for andre end sig selv og sin nærmeste familie
- Kan udfoldes inden for alle sektorer i samfundet, herunder social- og sundhedsområdet, idræt og kultur, bolig og lokalsamfund mv.
- Alle kan være med.

Frivilligt socialt og sundhedsfremmende arbejde er derudover kendetegnet ved aktiviteter, der er formelt organiseret via en frivillig forening.

Aktivt medborgerskab er derimod kendetegnet ved aktiviteter, der udføres i en afgrænset periode, og som ikke nødvendigvis udføres i regi af en frivillig forening - såkaldte ad hoc aktiviteter. Det betyder, at den frivillige indsats i form af aktivt medborgerskab enten kan udføres i samarbejde med de eksisterende foreninger eller uden kontakt til en forening.

Hvad betyder frivilligt socialt og sundhedsfremmende arbejde for borgerne?

I forbindelse med Sønderborg Kommunes revidering og udarbejdelse af en ny politik for det frivillige sociale og sundhedsfremmende område har Sundhedsudvalget lagt stor vægt på, at den nye politik skal afspejle, hvad frivillige fra frivillige sociale og sundhedsfremmende foreninger og aktive medborgere oplever er vigtigst. Sundhedsudvalget har derfor aktivt efterspurgt de frivilliges og aktive medborgeres viden og erfaringer og har givet plads og rum til en bred involvering i udviklingen af en ny politik.

I foråret 2019 afholdt Sundhedsudvalget således tre workshops i henholdsvis Gråsten, Nordborg og Sønderborg, hvor frivillige fra frivillige sociale og sundhedsfremmende foreninger, aktive medborgere, politikere og medarbejdere fra kommunen i fællesskab bidrog med input og forslag til den nye politik.

De mange bidrag, idéer og tilbagemeldinger fra de tre workshops blev styret af to overordnede arbejdsspørgsmål:

- Hvordan understøtter kommunen bedst muligt det frivillige sociale og sundhedsfremmende arbejde gennem dialog med det lokale foreningsliv?
- Hvordan kan vi videreudvikle samarbejdet mellem hinanden på baggrund af erfaringer fra den eksisterende politik på det frivillige sociale og sundhedsfremmende område?

*Dejligt I holder denne workshop,
så føler jeg mig hørt*

Workshopdeltager

Vores Frivillighedsvision

I Sønderborg Kommune har vi fokus på, at fællesskaber er noget, vi skaber sammen. Vi vil gå nye veje ved at tænke aktivt medborgerskab i bredere forstand ind i kommunens aktiviteter. Der skal således være plads til en større mangfoldighed af aktive medborgere, hvor alle får mulighed for at bidrage med det, de kan. Udgangspunktet skal være, at frivilligt socialt og sundhedsfremmende arbejde og aktivt medborgerskab skal passe ind i hverdagen, og at den enkelte ikke nødvendigvis behøver være tilknyttet en forening.

Borgerne skal have indflydelse på opgaverne tæt på dem. Derved bringer vi i fællesskab de bedste løsninger i spil. Vi vil skabe en ny samarbejdende kultur på tværs af frivillige sociale og sundhedsfremmende foreninger, aktive medborgere, kommunen og regionen for derigennem at støtte den enkelte borgers muligheder for at bidrage.

Vi har ret til at være en del af fællesskabet

Workshopdeltager

Fællesskaber er noget, vi skaber sammen

Vi gør fællesskabet attraktivt for alle

Vi møder borgere, frivillige, foreninger og aktive medborgere med åbenhed og velvilje. Vi bakker op om de eksisterende netværk og bidrager til at etablere nye. Vi motiverer til social ansvarlighed, nye fællesskaber og samarbejdsflader. Vi fremmer det gode initiativ og understøtter borgernes engagement og lyst til at involvere sig.

Vi skaber sammenhæng på tværs

Vi styrker medborgerskabet og borgernes øgede ansvar for det sociale liv i Sønderborg Kommune. Vi arbejder for, at der sker en koordinering af indsatser og for opnåelse af en større vidensdeling på tværs af de kommunale afdelinger, Frivillighedens Hus, de frivillige sociale og sundhedsfremmende foreninger, private aktører og regionen. Sønderborg Kommunes opgave er hele tiden at være orienteret om de behov og ønsker, der er på det frivillige sociale og sundhedsfremmende område - og at være opmærksom på, hvordan vi sammentænker disse behov og ønsker.

Vi gør det nemt at involvere sig

Det er vigtigt, at vi - gennem et ligeværdigt og åbent samarbejde med så få krav og bindinger som muligt - understøtter og fremmer det frivillige sociale og sundhedsfremmende område og aktive medborgeres lyst til at gøre en forskel. Samarbejdet skal bygge på tillid og respekt mellem frivillige og aktive medborgere og de kommunale medarbejdere.

Fire fokusområder

De tre afholdte workshops har givet nye input og perspektiver, som – sammen med de tendenser og ændringer, der er på det frivillige sociale og sundhedsfremmende område generelt – har givet retning og fokus til Sønderborg Kommunes politik for det frivillige sociale og sundhedsfremmende område 2020 – 2023. Det har resulteret i en politik med fire fokusområder for Sønderborg Kommunes arbejde i politikens levetid.

De fire fokusområder er beskrevet enkeltvis på de følgende sider, men de skal ses i et tæt dynamisk samspil, da handlinger og initiativer på et fokusområde gensidigt vil påvirke et eller flere af de andre fokusområder positivt.

Fokusområde 1:
Flexible rammer og vilkår

Fokusområde 2:
Brobygning

Fokusområde 3:
Ensomhed

Fokusområde 4:
Mental sundhed

Fokusområde 1: Fleksible rammer og vilkår

Det frivillige sociale og sundhedsfremmende område i Sønderborg Kommune er kendetegnet ved et stærkt engagement fra de mange frivillige og aktive medborgere. Området er også kendetegnet ved en voksende tendens til, at flere og flere aktive medborgere engagerer sig som frivillige uden for foreningsregi. Derfor er det vigtigt for Sønderborg Kommune at have et særligt fokus på, at der er fleksible rammer for de foreningsfrivillige og aktive medborgere, således at den enkelte på forskellige vilkår stadig kan bidrage ind i både eksisterende og nye aktiviteter og fællesskaber.

Mål

- Det er nemt og attraktivt at blive foreningsfrivillig og/eller aktiv medborger i Sønderborg Kommune - uanset alder
- Frivillige sociale og sundhedsfremmende aktiviteter og samarbejdsrelationer foregår med udgangspunkt i fastlagte retningslinjer

Handlinger

- ↳ Vi understøtter udvikling af introduktionsordninger i fællesskab med kommunen og de frivillige sociale og sundhedsfremmende foreninger, som skal bidrage til at højne ”den gode velkomst” af nye frivillige i foreningsmiljøet og sikre, at borgere finder sig godt til rette i de eksisterende frivillige fællesskaber - særligt med fokus på generationsskifte i foreningerne
- ↳ Vi understøtter, at de af Sønderborg Kommunes institutioner, der har frivillige tilknyttet, udarbejder retningslinjer for den pågældende institution, der beskriver rammer og vilkår for samarbejdet med de frivillige, eksempelvis vedrørende forsikring, tavshedspligt, straffe- og børneattester og arbejdsmiljø
- ↳ I samarbejde med Ungdomsrådet synliggør vi unges muligheder for at indgå i frivilligt socialt og sundhedsfremmende arbejde via sociale medier, filmklip og andet materiale.

Fokusområde 2: Brobygning

Fælles for samarbejdsrelationer mellem kommunen, de frivillige sociale og sundhedsfremmende foreninger og aktive medborgere i lokalsamfundene er, at de skaber mulighed for, at nye og mere bæredygtige løsninger kan udfolde sig til gavn for borgerne. Sønderborg Kommune har derfor et stort fokus på at styrke brobygning med henblik på at skabe sammenhæng og gode overgange for borgerne. Der er fokus på, at brobygningen foregår mellem følgende aktører:

- frivillige sociale og sundhedsfremmende foreninger og kommunen
- de frivillige og aktive medborgere på sygehusene og de frivillige og aktive medborgere i kommunen
- kommunens 36 landsbylaug og frivillige sociale og sundhedsfremmende foreninger

Mål

- Det er nemt for frivillige sociale og sundhedsfremmende foreninger, aktive medborgere, sygehusene og lokalsamfundene at samarbejde på tværs af kommunen.

Handlinger

- ↳ Vi udvikler nye måder at bygge bro til det aktive medborgerskab, der er i eksisterende aktiviteter i lokalsamfundene. Eksempelvis i særligt udsatte boligområder i forhold til kommunens samlede indsats mod parallelsamfund og i forhold til landsbylaugene, hvor der er et fokus på at skabe levende landsbyer med et højt aktivitetsniveau og høj grad af livskvalitet.
- ↳ Vi faciliterer oprettelse af en samarbejdsbørs med henblik på, at kommunens borgere, medarbejdere, private aktører, sygehusene og det frivillige sociale og sundhedsfremmende område får bedre kendskab til hinandens områder, samarbejdsbehov og muligheder for de forskellige målgrupper.

Det hele bliver lidt sjovere, når aktive borgere og kommunen arbejder sammen

Workshopdeltager

*Vi trækker på
samme hammel*

Workshopdeltager

Fokusområde 3: Ensomhed

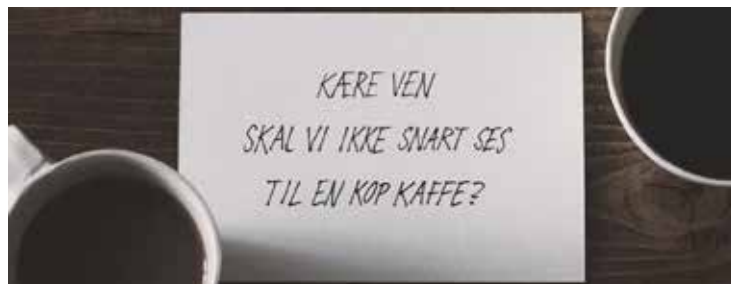

Ensomhedsfølelsen er en kompleks størrelse, som opleves forskelligt blandt mennesker. Sønderborg Kommune skelner mellem tre dimensioner af ensomhed; social ensomhed, hvor den enkelte føler sig uønsket alene, emotionel ensomhed, hvor den enkelte føler sig alene sammen med andre eller i sin relation til andre og eksistentiel ensomhed, hvor den enkelte føler, at vedkommende har mistet meningen med livet. De tre former for ensomhed kan opleves enten en ad gangen eller flere på én gang.

Stadigt flere og flere føler sig ensomme og ufrivilligt alene, og det var derfor også et centralt og gennemgående emne på de tre afholdte workshops. Et begrænset netværk eller begrænsede sociale færdigheder kan være en hindring for at komme ensomheden til livs. Efterladte mennesker i sorg, stress- og depressionsramte og mennesker, der har oplevet svigt eller afsavn, er i større risiko for at opleve langvarig ensomhed. Netop langvarig ensomhed kan have store sociale og sundhedsmæssige konsekvenser i forhold til at kunne leve et aktivt og meningsfyldt liv.

De første skridt ind i en ny aktivitet eller forening er ofte de vanskeligste. At have én at følges med de første par gange og hjælp til at finde frem til de aktiviteter, der interesserer én, har central betydning.

Det er derfor vigtigt for Sønderborg Kommune at have et tæt samarbejde med det frivillige sociale og sundhedsfremmende område og aktive medborgere om at forebygge ensomhed med et skærpet fokus på at udvikle rummelige fællesskaber, hvor nye deltagere får mulighed for at følges med én, der kan fungere som bindeled mellem hjem og aktivitet.

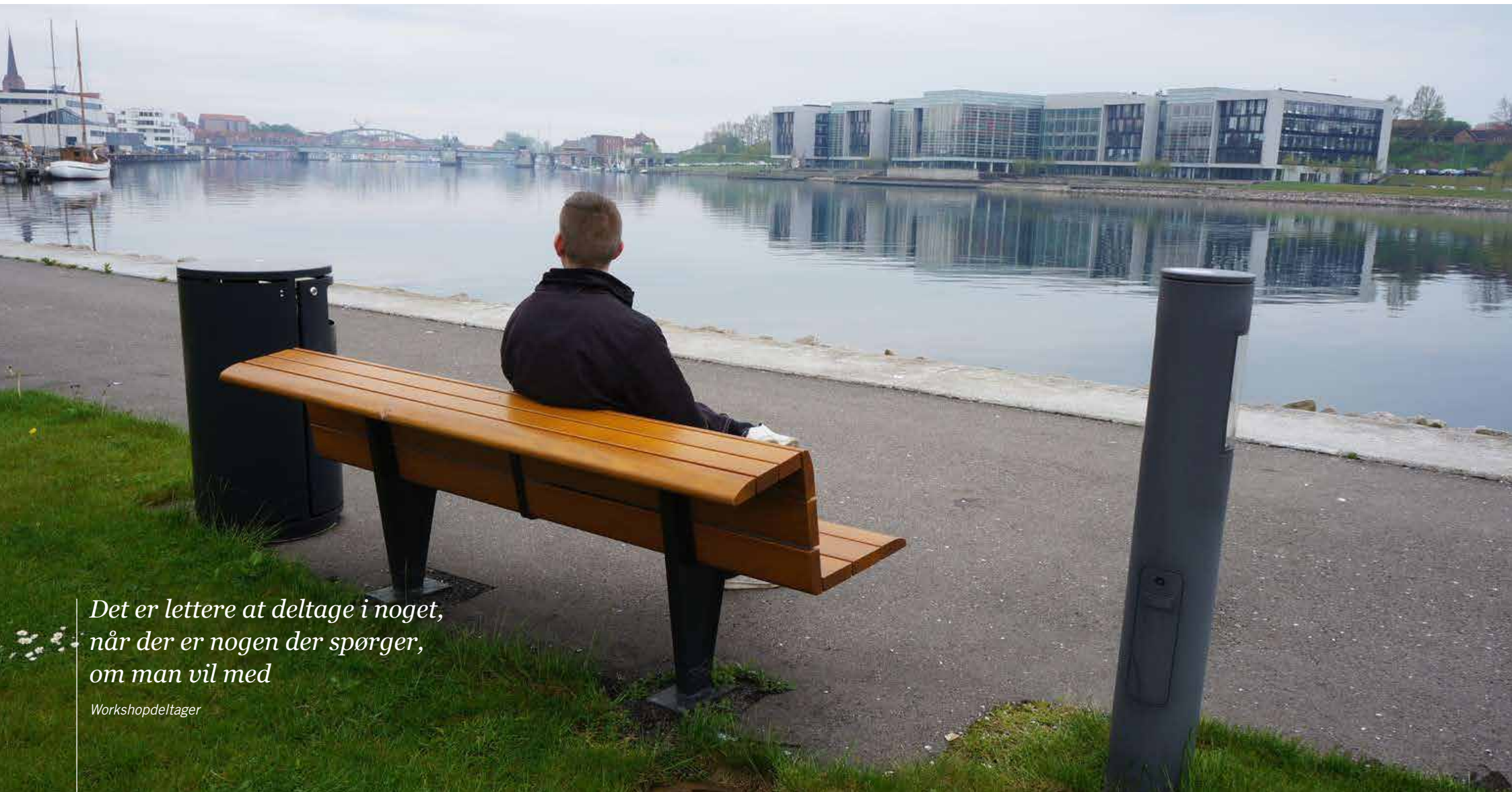
Mål

- At færre borgere oplever emotionel ensomhed. Navnlige borgere med psykisk handicap, unge som har svært ved at begå sig i et ungefællesskab, ældre med anden etnisk baggrund end dansk, borgere med kronisk sygdom og pårørende til svært syge borgere
- At færre borgere oplever eksistentiel ensomhed, eksempelvis enlige – og særligt aleneboende ældre mænd
- At færre borgere oplever social ensomhed, eksempelvis ældre og borgere med fysisk eller psykisk handicap, der grundet helbredsproblemer og funktionsnedsættelser ikke har samme muligheder for at deltage i sociale begivenheder.

Handlinger

- ↳ Vi udvikler rummelige fællesskaber med fokus på inklusion, ligeværd, tilgængelighed, transportmuligheder, ledsagelse og synliggørelse af relevante mødefora og netværksgrupper
- ↳ Vi udvikler initiativer til at knytte flere borgere til et eller flere af de eksisterende tilbud på det frivillige sociale og sundhedsfremmende område
- ↳ Vi understøtter og udvikler nye fællesskaber. Eksempelvis Skype-fællesskaber med et skærpet fokus på, hvor vigtigt det er, at alle har en ven, de kan snakke med.

*Det er lettere at deltage i noget,
når der er nogen der spørger,
om man vil med*

Workshopdeltager

*Hvordan får vi fat i dem,
der bare skal have et lille puf*

Workshopdeltager

Fokusområde 4: Mental sundhed

Sundhedsstyrelsen og Verdenssundhedsorganisationen WHO definerer mental sundhed som en tilstand, hvor den enkelte trives, fordi vedkommende udvikler og udfolder sine evner, kan håndtere belastninger, indgår i positive sociale relationer og bidrager til fællesskabet. Aktive medborgere og frivillige sociale og sundhedsfremmende foreninger har derfor et særligt potentiale, da det at være aktiv og at engagere sig i sit lokalområde ofte giver en følelse af at høre til og at være en del af et fællesskab. Altsammen bidrager det til at øge den mentale sundhed.

Sønderborg Kommune har de senere år fået flere borgere, der har nedsat mental sundhed. Når vores mentale helbred svigter, kan vi få problemer i vores forhold til andre mennesker.

Det giver derfor god mening at være opmærksom på, hvad vi kan gøre for at forebygge nedsat mental sundhed.

Sønderborg Kommune ønsker derfor et øget fokus på gennem aktive medborgere, de frivillige sociale og sundhedsfremmende foreninger og frivillige aktiviteter, fællesskaber og meningsfuldhed at bidrage til at styrke den mentale sundhed.

Mål

- Flere borgere oplever øget mental sundhed
- Borgere med lav mental sundhed oplever, at der er mulighed for at deltage i meningsfulde aktiviteter og fællesskaber.

Handlinger

- ↳ Vi understøtter udviklingen i eksisterende frivillige aktiviteter og fællesskaber målrettet mental sundhed
- ↳ Vi indtænker de frivillige sociale og sundhedsfremmende aktiviteter og aktivt medborgerskab som en vej til at skabe et sundt og meningsfuldt liv. Borgere, der selv oplever udfordringer, kan have stor glæde og gavn af at være frivillig og/eller aktiv medborger for andre i samme situation eller med lignende udfordringer

Fra politik til praksis

Sønderborg Kommune udarbejder fire frivillighedsplaner, der har til hensigt at omsætte politikken ord til praksis. Hver frivillighedsplan knytter sig til et fokusområde og fungerer som en køreplan for, hvordan vi sikrer, at vi kommer i mål med de målsætninger, vi har på de fire fokusområder.

Som virkemidler til at omsætte politikken ord til praksis er tilskudspuljen til frivilligt socialt og sundhedsfremmende arbejde efter servicelovens § 18. Sønderborg Kommune administrerer og indstiller den økonomiske tilskudsstøtte efter servicelovens § 18. I den forbindelse prioriterer kommunen de ansøgninger, som taler direkte ind i et eller flere af politikken fokusområder.

Derudover er Frivillighedens Hus en central platform for det frivillige sociale og sundhedsfremmende arbejde i kommunen, og huset udgør derfor sammen med kommunes § 18 tilskudspulje/frivillighedskonsulenten vigtige brikker i udmøntningen af Sønderborg Kommunes politik for det frivillige sociale og sundhedsfremmende arbejde.

Politikken for det frivillige sociale og sundhedsfremmende område får først liv, når vi i fælleskab arbejder sammen.

Frivillighedens Hus

Foreningen Frivillighedens Hus er en selvstændig forening. Foreningen har egne vedtægter og består af en foreningsvalgt bestyrelse. Huset støtter det frivillige sociale og sundhedsfremmende foreningsliv og er omdrejningspunkt for en lang række aktiviteter og samarbejdsprojekter. Bestyrelsen består af en repræsentant fra hver af kommunes syv målgrupper på det frivillige sociale og sundhedsfremmende område. Målgrupperne er borgere med behov for støtte inden for følgende områder:

- Misbrug
- Børn, unge og familie
- Vennekredse og frivillige ved dag- og plejecentre
- Sundhed, sygdom og handicap
- Ældre
- Humanitært og kirkeligt arbejde
- Flygtninge, indvandrere og etniske mindretal.

Sønderborg
Udsigt i verdensklasse

Sønderborg Kommune
Rådhusvej 10
6400 Sønderborg

T: 0045 8872 6400
post@sonderborg.dk

Sonderborgkommune.dk

